

Tyresö kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Miljö- och trafikenheten
Göran Bardun
Kommunekolog
08-5782 93 51

Samrådsredogörelse

Dyviks lövängars naturreservat

2011-10-25

Samrådstid

Förslag till beslut med föreskrifter och karta samt förslag till skötselplan för Dyviks lövängars naturreservat har varit ute på samråd under tiden 15 januari till 15 februari 2011. Ett sextiotal myndigheter, gränsgrannar, föreningar och bolag har tilldelats samrådshandlingarna. Övriga fastighetsägare inom Dyvik har informerats om samrådet via ett informationsbrev. Vid samrådstidens slut hade sammanlagt 14 skriftliga yttranden inkommit via post och e-post, samt ett försenat yttrande som inkom fyra veckor efter att svarstiden hade gått ut.

Följande betydande ändringar har gjorts i förslaget efter samrådet:

- Fiskeförbud i Dyviksmaren under tiden 1 april till 15 juli
- Föreskrift C10 borttagen och ersätts delvis med ny föreskrift C10 och C11
- Föreskrift C16 tillagd om förbud mot att montera permanenta firningsankare.
- Förklaring till C-föreskrifterna angående möjlighet för utbyte av bultar i klätterleder (användande av samma borrhål).

Inkomna yttranden

1. Skogsstyrelsen, 2011-01-24, ingen erinran
2. Krister Olausson, Kulvägen 7A, 135 47 Tyresö, ej sakägare, synpunkter
3. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, synpunkter
4. Stiftelsen Tyrestaskogen, ingen erinran
5. Tyresö hembygdsförening, 2011-02-11, synpunkter
6. Tyresö fiskevårdsförening, 2011-02-14, synpunkter
7. Sjöfartsverket, 2011-02-14, ingen erinran
8. Vattenfall eldistribution AB, 2011-02-14, erinran
9. Tyresö Dyviksudds tomtägarförening, 2011-02-15, erinran
10. Friluftsförbundet Tyresö, 2011-02-14, synpunkt
11. Länsstyrelsen i Stockholms län, 2011-02-15, erinran
12. Naturskyddsföreningen i Tyresö, 2011-02-15 ingen erinran
13. Arbetsgruppen Dyviks lövängar, 2011-02-15, synpunkter
14. Svenska klätterförbundet m fl, 2011-02-16, synpunkter
15. Försvarmakten, försenat svar 2011-03-16, ingen erinran

Sammanfattning av inkomna yttranden

Alla inkomna yttranden är positiva till att inrätta Dyviks lövängars naturreservat. Nedan några korta kommentarer över de mer omfattande synpunkter som inkom under samrådstitiden.

En synpunkt som inkommit är önskemål om en brygga för besökare. För detta önskemål finns inga medel avsatta för närvarande. Ett önskemål som flera föreningar eftersöker är en större parkeringsplats. Den befintliga parkeringen rymmer maximalt fem personbilar. Det finns på idéstadiet att kommunen framöver kan diskutera frågan med den lokala vägföreningen om att bredda Dyviksuddsvägen, utmed den långa raksträckan från reservatsgränsen och söderut. En sådan åtgärd kan ge ett tiotal nya parkeringsplatser.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund påpekar att de bör vara tillsynsmyndighet för reservatet med stöd av miljöbalken. Tillsynen innebär bland annat att hantera dispenser och olika former av ansökningar som ställs i dag till kommunen. En renodlad uppdelning mellan kommunen som förvaltare och förbundet som tillsynshavare kan vara av godo.

Dyviks tomtägareförening kräver i samrådet en avsiktsförklaring från kommunen om att naturreservatets bestämmelser inte ska inkräkta på fastighetsägarnas eventuella framtida önskemål om att kunna förbättra väg och dra fram ledningar i väg eller utmed tomternas utsida mot naturreservatet i förekommande fall (gäller några av Dyviksudds fastigheter).

Kommunen ser inga hinder för att till exempel detaljplanläggning ska kunna ske och ledningsdragning sker dels i vägarna men även via närområdet vid de tomter som gränsar till reservatet. Föreningen framför en idé om att reservatet därför ska begränsas till området väster om Dyviksvägen och Dyviksuddsvägen. Det är förvaltningens fulla förvissning om att det framlagda förslaget ger de möjligheter som krävs för etablering av vatten och avlopp via vägsystemet och ledningsdragningar i närområdet mellan enskilda fastigheter och naturreservatet.

Kommunen ämnar lämna en zon mellan naturreservatet och tomtmarken i de tillämpliga fallen då det föreslås i förslaget att en zon om 10 meter lämnas utanför naturreservatsgränsen. Detta planeringssätt har nyttjats i tidigare reservatsbildningar.

Tomtagareföreningen önskar vidare att kommunen lämnar ett yttrande om att reservatsbildningen inte ska ge fastighetsägarna vid Dyvik några framtida begränsningar, vad nu är känt, vid ett framtida detaljplanearbete.

Tyresåns fiskevårdsförbund vill få tillstånd förbättringsåtgärder för fiskens yngelsättning i Dyviksmaren, flera av åtgärderna är sådana att de inte berör föreskrifter, medan önskemålet om fiskeförbud under perioden 1 april till 15 juli i maren är en åtgärd som förvaltningen stöder. På sikt är det en åtgärd som kan komma att ordnas via länsstyrelsen.

Föreningens önskemål om att motverka uppgrundningen av tilloppet till maren kan delvis tillmötesgå i skötsel föreskrifterna men att fördjupa tilloppskanalen är att

betrakta som ett ärende för länsstyrelsen alternativt miljödomstolen, då det påverkar den naturliga uppgrundningen i denna del av Östersjön. När det blir aktuellt kan frågan avgöras genom att kommunen prövar detta hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsen med flera synpunktslämnare synpunkter på föreskrift C10 för allmänheten som behandlar förbud mot kommersiella friluftsverksamheter alternativt verksamheter med friluftstävlingar. Denna föreskrift har tagits bort. Två nya föreskrifter har tillkommit som tar upp begränsning av större besöksgrupper än 40 personer som bedriver lägerverksamhet samt ett förbud för tävlingsverksamhet.

Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet för allmänheten att köra motorfordon i naturmark, för att förtydliga detta har en sådan föreskrift tillkommit. Föreskriften ger undantag för Dyviks gård som har ett gammalt servitut om forväg mellan gården och båthuset.

Svenska klätterförbundet med flera lokala föreningar har synpunkter på klättring i området. Dels vill de få klättra som i tidigare omfattning, kunna underhålla sina leder och de hävdar att i allemansrätten även ingår att slå eller borra in bultar i berg. Vid diskussion med Naturvårdsverkets specialister i ämnet så understödjer de kommunens hållning i frågan, det vill säga att borra in bultar i berg är i sig inte tillåtet utan markägarens godkännande.

I det reviderade förslaget har efter C-föreskrifterna lagts till ett klagörande om att kommunen inte har något ansvar för de leder som klätterrörelsen har ställt i ordning. Vidare att klätterföreningarna kan ansöka om tillstånd hos förvaltaren för utbyte av befintliga bultar i befintliga borrhål. Därmed kan också föreskrift C1 få vara kvar i oförändrat skick. Föreskriften tar upp att man inte får skada mark och berg genom att borra, rista etc.

Flera yttranden tar upp behov av gästbrygga i reservatet. Förvaltningens bedömning är att det i första hand finns behov av att iordningställa parkeringsplatser i anslutning till reservatet.

Sammanställning av yttranden med kommentarer

1. Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har ingen erinran till förslaget utan anser att områdets skogsmark har höga naturvärden och har prioriterade biotoper som omfattas av länets skogliga strategi för områdesskydd.

2. Krister Olausson

Samrådsyttrande från privatperson som är boende i Lindalen. Yttrandet berör fråga om tillträdesförbud och som finns angivet på äldre båtsportkort.

Olausson önskar att besökare vid Dyviks lövängar ska kunna tälta och/eller förtöja båt i högst två dygn på samma sätt som i Skärgårdsstiftelsens områden och därmed att föreskrift om tältning ska ändras.

Yttranden har synpunkter på föreskriften för allmänheten som tar upp förbud för grupper som nyttjar området kommersiellt eller för större tävlingar samt gränsdragningen vad som är en tävling etc, föreskrift C10.

Olausson tar upp tillståndsgivningen för förbättringsåtgärder och underhåll och önskar att det ska krävas tillstånd även för dessa åtgärder. I förslaget anges att det krävs tillstånd av kommunstyrelsen för bräddning av vägen eller liknande, större åtgärder.

Synpunktsställaren anser att det inte ska vara för detaljerade föreskrifter för reservatet, då det riskerar att bli ett museum enligt honom.

Kommentar: Olausson har lämnat in synpunkter över förslaget och är formellt inte sakägare eller granne till det planerade naturreservatet. Förvaltningen tar till sig synpunkterna och använder yttrandet i utarbetandet av det slutliga förslaget till kommunfullmäktige.

Yttrandet tar upp fråga om tillträdesförbud och som finns angivet på äldre båtsportkort. Förbudet gällde tidigare i en del av det befintliga naturreservatet Dyvik som ligger strax nordväst om Dyviks lövängsområde och gäller alltså inte i aktuellt område.

I Skärgårdsstiftelsens områden kan besökaren tälta och/eller förtöja båt i högst två dygn och Olausson anser att denna regel bör gälla inom Dyviks lövängar. Skälet för att ha maximalt ett dygns tältande i det tilltänkta reservatsområdet kommer av att det utpekade området som är lämpligt för detta är litet till arealen. Det finns heller inga övriga faciliteter som är avsett eller tillgängligt för tältning i området.

Syftet med naturreservatet är inte i första hand att tillgodose friluftslivets önskemål om brygga och campingmöjligheter. Reservatets

huvudsyftet är att främja ängsmarkerna som brukas med äldre metoder för bevarande och utvecklande av de naturvärden och kulturvärden som är knutna till området. Syftet är även att främja bevarandet av de i övrigt höga naturvärden som finns i området.

I projektet att inrätta naturreservatet så finns heller inga medel avsatta för någon besöksbrygga. Besökare är välkomna med båt i mån av plats att lägga till vid reservatets stränder eller ute på svaj. Det föreslagna reservatet är relativt litet sett till arealen. Från landsidan är det flera kilometer till närmaste busslinje vid Brevik och områdets p-plats ger utrymme för maximalt fem personbilar. Förvaltningen bedömer behovet av fler parkeringsplatser som större än behovet av gästbrygga i dagsläget.

Yttranden har synpunkter på föreskriften C10 för allmänheten som tar upp förbud för grupper som nyttjar området kommersiellt eller för större tävlingar samt gränsdragningen vad som är en tävling. Förvaltningen har tagit bort föreskriften och ersatt denna med två nya som delvis ersätter föreskriften C10. Dessa föreskrifter tar upp begränsningar vad gäller antal deltagare i lägerverksamhet och förbud för tävlingar.

Olausson tar upp önskemål om att det bör vara tillståndskrav för markägaren och övriga aktörer inom området för att underhålla och förbättra anläggningar. I förslaget anges att det krävs tillstånd av kommunstyrelsen för bräddning av vägen eller liknande större åtgärder. Det är skäligt och tillräckligt att före vanliga reparationsarbeten på tekniska installationer så ska det räcka att utföraren har kommunikation med förvaltaren före och efter åtgärd.

Synpunktsställaren anser att det inte ska vara för detaljerade föreskrifter för området då det riskerar att bli ett museum enligt honom. Här kan sägas att området delvis just är ett kulturmuseum, om än utan några egentliga byggnader som avses och att detta är en viktig del i målsättningen för området. Ängsmarkerna är en typ av marker med höga biologiska värden och som det är brist av i hela Sverige. För att kontinuiteten i skötseln ska vara hög så krävs att skötselplanen är relativt detaljerad i råden för hävden av markerna.

3. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (smohf)

Smohf har ingen erinran till förslaget utan ser positivt på inrättandet av naturreservatet. Förbundet påpekar att dispenser i reservatet hanteras av dem i enlighet med miljöbalkens regelverk för naturreservat. Ett förtydligande i förbundsordningen håller på att tas fram.

Kommentarer: Utifrån förvaltarperspektiv så är det bra att kunna separera förvaltarrollen från tillsynen av reservatet.

4. Stiftelsen Tyrestaskogen

Stiftelsen har tagit del av förslaget och välkomnar tillkomsten av ett nytt reservat i närområdet. Stiftelsen Tyrestaskogen har ingen erinran.

5. Tyresö hembygdsförening

Tyresö hembygdsförening ser positivt på att området får naturreservatsskydd och att skötseln av lövängarna utförs av Arbetsgruppen Dyviks lövängar som tidigare. Om det i framtiden blir problem med det ideella arbetet med lövängarna skulle utebli i framtiden tycker föreningen att det är bra att kommunen står som huvudförvaltare av naturreservatet.

Föreningen föreslår att det inrättas fler parkeringsplatser i området. I dag finns det inga allmänna samfärdsmedel i närheten, så besökarna kommer även i framtiden mest komma med bil anser föreningen och pekar på att det bara finns plats för fyra-fem bilar vid den befintliga parkeringen i dag. Fler parkeringsplatser bör kunna anordnas längs med Dyviksuddsvägen söder om området.

En annan fråga som föreningen väcker är hur besökare som kommer med fritidsbåt ska kunna nå området.

Kommentarer: I framtagandet av förslaget till naturreservat så har frågan om parkeringen till området diskuterats ett flertal gånger. Det finns i huvudsak två lägen för att anlägga en parkering längs med Dyviksuddsvägen.

1. Utöka p-platsen vid entrén söderut. Detta förslag förkastades för att vegetationen där innehåller en del träd och växter som är ovanliga för Tyresö och regionen. Hela bergsryggen och området närmast Dyviksuddsvägen söderut är av Skogsstyrelsen klassat som skogsmark som har höga naturvärden och prioriterade biotoper (naturtypsområden).

2. Möjligheten att bygga ut och använda västra sidan längs med Dyviksuddsvägen har diskuterats med vägföreningen. Detta förslag är det mest realistiska förslag som finns för att anordna ytterligare p-platser framöver. Frågan om tillkommande p-platser kräver lov och åtgärden måste tas upp i kommunens investeringsbudget. Frågan får behandlas vidare efter att naturreservatet är inrättat.

Föreningen eftersöker möjligheter för de besökare som kommer sjövägen att kunna landa vid reservatet. Eftersom projektet med att inrätta Dyviks lövängars naturreservat inte har någon egen budget och det finns begränsade medel för arbetet så är en utökning av parkeringsplatser vid naturreservatet högre prioriterat än till exempel en gästbrygga.

Besökare får ankra upp vid klipporna vid Ällmorafjärden, alternativt ankra på redden för kortare besök. En utökning av parkerings-

möjligheterna på land bör först prioriteras, då det troligen gynnar fler besökare. En brygga vid Dyviks lövängar är ett utsatt läge för väder och vind, varför en sådan lösning måste planeras noggrant.

6. Tyresö fiskevårdsförening

Föreningen har lämnat synpunkter och med fokus på åtgärder som ska förbättra lekmiljöer för gädda och abborre i närområdet.

1. För att underlätta gäddans lek om våren så önskar föreningen att gräsmarker som svämmas över lämnas orörda om hösten. Eventuella tuvor bör helst också få vara kvar för att förbättra gäddans lekmiljöer i området.
2. En del vass i området bör få vara kvar då den är en bra växtmiljö för fiskyngel.
3. Ett fiskeförbud om våren, 1 april-15 juni, till skydd för abborr- och gäddleken i Dyviksmaren, kanalen ut till Ällmorafjärden samt närområdet till Dyviksmarens mynning.
4. Rensning/utgrävning av kanalen vid Dyviksmaren. Detta för att fisk ska kunna ta sig ut till Ällmorafjärden vid isläggning.

Kommentar: Det ska naturligtvis vara så att olika skyddsaspekter ska kunna få utrymme inom reservatet, där behov finns. Åtgärder för att stötta de minskande fiskpopulationerna i Östersjön genom att se till att reproduktionsområdena kan fungera bättre kan vara av godo.

1-2. Önskemålet om att det ska finnas gräsytor som inte röjs längs med Dyviksmarens stränder skrivs in i skötselplanen. Detsamma gäller att en del vassruggar lämnas kvar för fisken. Här får fiskeföreningen och lövängsgruppen hitta en nivå där de kan jämkä ihop sina krav.

3. Önskemålet om en i tiden begränsat fiskeförbud enligt förslag kan godtas av alla fiskerättsinnehavare och förslaget skrivs in i föreskrifterna enligt nedan:

C14 Det är förbjudet för allmänheten att fiska i Dyviksmaren, kanalen ut till Ällmorafjärden samt dess inlopp under tiden 1 april – 15 juni.

4. När det gäller önskemålet om att se till att kanalen som förbinder Dyviksmaren med Ällmorafjärden hålls öppen så att fisk kan fritt passera vid isläggning och även vid lågvatten, är en åtgärd som är mer komplicerad. Det vore bra om kanalen med jämna intervall kunde rensas. Därför har det till område 4: Stränder kring Båthuset, lagts till följande: ”...samt röjning av kanalen vid behov.”

Att däremot fördjupa kanalen och därmed motverka landhöjningen är en åtgärd som motarbetar den naturliga omvandlingen av maren till en insjö på sikt och som därför kräver tillstånd enligt miljöbalken.

7. Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har inga synpunkter på förslaget.

8. Vattenfall eldistribution AB

Vattenfall har elanläggningar inom och i närheten av reservatsområdet. En 11 kV högspänningsledning, förlagd som luftledning i nord-sydlig sträckning längs med Dyviksmarens östra strand, ytterligare en 11 kV högspänningsledning finns nedgrävd i kanten av Dyviksuddsvägen och vidare ut i Ällmorafjärden mellan Dyviksmaren och Furuholmsfladen. Det finns en 0,4 kV ledning förlagd i luftledning längs med Dyviksuddsvägens södra del inom reservatsområdet.

Vattenfall vill för framtiden även ha rätt att dra om sin elledning genom en flytt av starkströmsledningen österut och grävas ned längs med Dyviksvägen.

Kommentar: Reservatets föreslagna föreskrifter medger service, underhåll och även flytt av elledning och transformatorstationer.

Naturreservatets syften ska inte försvåra för befintliga tekniska installationer att uppdateras och repareras utan fungera bra även efter att området blivit naturreservat. Nedgrävning av elledningar i befintliga vägar ska inte utgöra några hinder.

9. Tyresö Dyviksudds tomtägareförening

Föreningen tar upp fyra punkter som de vill ska beaktas.

1. Föreningen vill försäkra sig om fortsatt möjlighet att nyttja ängen i områdets södra del för midsommarfirande.
2. Ledningsdragningar till fastigheterna bör tillåtas.
3. Området öster om Dyviksvägen bör utgå, om möjligt även området längs Dyviksuddsvägen.
4. Förtydligande om att reservatet inte kommer att försvåra en framtida detaljplaneläggning.

Kommentar: Under tidigare diskussioner har inte merparten av dessa frågor varit aktuella.

1. Naturligtvis ska firandet på ”midsommarängen” vara kvar med medföljande behov av att slåttöra ängen i samband med detta. Synpunkten skrivs in i skötselplanen under aktuellt område synpunkten finns med under föreskrift C7.

2. När det gäller eventuella framtida ledningsdragningar för el-telekommunikation och VA, så medger föreskrifterna att det läggs nya

ledningarna i vägarna och att el- och telebolagen har rätt att förbättra sina anläggningar inom reservatsområdet.

I beslutsdelen under kapitlet ”Avgränsning” står det: ”För de gränser där naturreservatet gränsar till privat tomtmark läggs gränsen för naturreservatet cirka 10 meter in från fastighetsgränsen.”

Detta indrag av reservatsgränsen på kommunal mark är föreslaget med tanke på bland annat för att underlätta vid behov av nya ledningsvägar till fastigheterna. Ett förtydligande om att reservatet inte är hindrande för ledningsdragning i eller längs med vägarna likväl reparationsarbeten såväl som breddning av vägen är möjlig med nuvarande formulering i föreskrifterna. För breddning av vägarna krävs tillstånd från kommunstyrelsen.

3. Området öster om Dyviksvägen har höga naturvärden och utgör en viktig länk för att upprätthålla kontakt mellan de tre, relativt små reservaten i området. Denna kontakt är viktig för att på sikt upprätthålla en god biologisk mångfald i alla de tre reservaten. Kommunen avser att låta denna del vara kvar i förslaget. Tidigare i processen togs en stor del av den södra delen av bergsryggen bort, som löper längs med Dyviksuddsvägen. Skogsstyrelsen har utsett stora delar av denna bergrygg till biotopområde med höga värden, så det finns flera goda skäl för att låta nuvarande avgränsning bestå.

4. Föreningens begäran om att kommunen ger ett förtydligande om att denna reservatsbildning inte kommer att påverka en framtida detaljplanläggning av Dyviksuddsområdet överlämnas till kommunstyrelsen.

Kommunledningen föreslås lämna ett särskilt yttrande i samband med beslut för klargörande att reservatet inte ska försvåra framtida detaljplanering i området.

10. Friluftsförbundet Tyresö

Friluftsförbundet Tyresö stödjer förslaget och förutsätter tillskott av medel för skötsel av de delar av reservatet som inte hanteras av ideellt arbete.

Kommentar: Det finns i dagsläget inga medel specifikt avsatta för detta reservat, men kommunens enhet som bland annat sköter friluftsförbundet och idrottsanläggningar blir förvaltare av området. Kommunens två andra kommunala naturreservat, Alby och Sandholmarna, sköts av kommunens enhet för gata, park, idrott och friluft och är naturvårdsförvaltare. Allmän översyn i reservatet, kontroll av fasta anläggningar och renhållning ingår i detta arbete.

Det vore naturligtvis bra om de kommunala naturreservaten kan ges en egen budget för att underlätta planering och underhåll i dem.

11. Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen ser positivt på att inrätta Dyviks lövängar som naturreservat i enlighet med programmet för skydd av tätortsnära natur, Aldrig långt till naturen (Länsstyrelsen i Stockholms län, rapport 2003:20). Länsstyrelsen har några ytterligare synpunkter på förslaget föreskrifter:

Föreskriften A3, förbud för markägaren att uppföra ny byggnad eller anläggning kompletteras så att kommunstyrelsen kan ge tillstånd för byggnad eller anläggning som krävs för områdets skötsel. Vidare kan föreskriften B4 (om undersökningar av växt- och djurlivet) utgå, då den inte är nödvändig.

Föreskriften C10 anser länsstyrelsen är svårtolkad och riskerar att begränsa allemansrätten mer än nödvändigt. Föreskriften bör arbetas om. Skötselplanen ger länsstyrelsen inga kommentarer på förutom att områdenas syften kan ändras till bevarandemål. Ordet syfte reserveras i detta sammanhang till reservatsbeslutet.

Kommentar: Förslaget till beslut kompletteras i enlighet med länsstyrelsens rekommendationer för föreskrifter samt att C10 byts ut mot två nya paragrafer, C10 och C11. I övrigt korrigeras förslagets skötselplan enligt länsstyrelsens synpunkt

I utskickat förslag	Efter ändring
A Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet.	
A3 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att uppföra ny byggnad eller anläggning annat än för reservatets skötsel.	A3 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att uppföra ny byggnad eller anläggning. Kommunstyrelsen kan dock ge tillstånd till byggnad eller anläggning för reservatets skötsel.
B Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken om markägarens och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång	
B2 Skötsel av ängs- och betesmark enligt bifogad skötselplan.	B2 Skötsel av skogs-, ängs- och betesmark enligt bifogad skötselplan.
B4 Undersökning av växt- och djurliv inom reservatet efter tillstånd av kommunens ekolog.	Föreskriften utgår.
C Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken samt förordningen om områdesskydd med mera (1998:1252) 22 §	
C10 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att bedriva organiserat friluftsliv eller kommersiella friluftsverksamheter, föreskriften omfattar inte skolklass med lärare eller liknande.	C10 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att utan kommunens tillstånd anordna lägerverksamhet för fler än 40 personer. C11 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att utan kommunens tillstånd anordna tävlingar.

Med de nu föreslagna föreskrifterna C10 och C11 ges fortsatt möjlighet för verksamheter som klättring och dyksport i det föreslagna reservatet. Det är dock fortfarande förbjudet enligt allemansrätten att borra nya hål för att bygga nya klätterleder etc.

Förvaltningens uppfattning är att det behövs föreskrifter för hur stora besöksgrupper som kan besöka området på grund av dess storlek. Därför föreslås att utövare ska söka tillstånd för lägerverksamhet omfattande över 40 personer och att det också krävs tillstånd för tävlingar. Dessa regler gör det möjligt för till exempel en skolklass med lärare och annan personal att utan tillstånd kunna ha verksamhet i reservatet under ett dygn, likaså en visning av området med guide.

Tillägg av en föreskrift C16 är gjord med förbud om att anlägga permanenta firningsankare runt träd uppe på bergsbranternas hjässor. Möjlighet ges att söka tillstånd för att byta ut befintliga klätterbultar i bergen. Ansvaret för klättringen och dess leder vilar på klätterföreningar och den enskilde klättraren.

12. Naturskyddsföreningen i Tyresö

Naturskyddsföreningen är mycket tillfreds med att reservatet inrättas med tanke på områdets stora natur- och kulturvärden kan bevaras för framtiden. Föreningen har inga synpunkter på förslaget i övrigt.

13. Arbetsgruppen Dyviks lövängar

Arbetsgruppen har lämnat in en del synpunkter som rör såväl beslutdelen som en del mindre tillägg till skötselplanen. Här redogörs för de mer omfattande önskemålen om förändringar i förslaget texter och som kan vara av mer allmänt intresse.

Kommentar: Föreningen har några ändringsförslag på föreskrifter för allmänheten, C2 förbud för att plocka växter i reservatet

I utskickat förslag	Efter ändring
Sidan 3, stycke 2 Syftet med naturreservatet	
I övrigt ska skogsmark få utvecklas fritt och ädellövträd gynnas, speciellt grova ädellövträd ska skyddas för att värna artrika miljöer.	I övrigt ska barrdominerad skog få utvecklas fritt och lövdominerad skog ges möjlighet att bestå som lövskog, särskilt ska grova ädellövträd och gamla lövträd i allmänhet skyddas där de inte är till hinder för ängsskötseln.
C Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken samt förordningen om områdesskydd med mera (1998:1252) 22 §	
C2 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att gräva upp	Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att plocka eller

växter. <i>Förbudet mot att plocka blommor tas med i föreskrift C2. Föreskriften om förbud för plockning av växter förekommer ofta i ängsreservat eftersom det kan gynna pollinering.</i>	gräva upp växter.
C5 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att tälta/campa längre tid än ett dygn och på annan plats än västra delen av Sandängen. Föreningens förslag till föreskrift: C5 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att tälta/campa längre tid än ett dygn och på annan plats än västra delen av Sandängen, samt att efter den 15 maj lägga ut filter eller på annat sätt platta till vegetationen på oslagen slättermark, då detta avsevärt försvårar skötseln.	Föreskriften kvarstår i oförändrat skick. <i>Det är förståeligt att föreningen anser att det är besvärande att besökare sitter ned på de oslagna ängarna och har picknick och dylikt och då "sitter ned" växtligheten vilket kan försvåra slätterverksamheten.</i> <i>Problemet med nedsittning av ängsväxter får lösas med information på uppsatta tavlor samt till exempel extra skyltar under aktuell period under året då besökare uppmanas att inte sitta på de aktuella ängarna.</i>
C7 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att på störande sätt använda musikanläggning eller dylikt. <i>Det är naturligt att midsommarfirandet ska kunna fortsätta i hävdvunnen omfattning även efter reservatbildning.</i>	C7 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att på störande sätt använda musikanläggning eller dylikt. Dyviksudds tomtägareförenings midsommarfirande undantas från föreskriften.
C8 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att rida annat än på väg avsedd för fordonstrafik.	C8 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att rida annat än på väg avsedd för fordonstrafik, stigar eller slagen ängsmark.
C11 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att färdas med båt inom Dyviksmaren och Furuholmsfladen utan reservatsförvaltarens tillstånd. Föreningens förslag till föreskrift: C11 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att färdas med båt eller fiska inom Dyviksmaren och Furuholmsfladen utan reservatsförvaltarens tillstånd.	<i>Föreskriften föreslås kvarstå i oförändrat skick.</i> <i>Fiskerätten innehas av Tyresö fiskeräddningsförening och kommunen avser inte att reglera eventuellt landfiske i reservatet, förutom ett tidsatt förbud, 1 april – 15 juli. Detta till skydd för gädda och abborrens lek.</i> Ny föreskrift: C14 Det är för allmänheten förbjudet att fiska i Dyviksmaren, kanalen ut till Ällmorafjärden samt dess inlopp under tiden 1 j – 15 juni.
C12 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för	C12 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för

allmänheten förbjudet att cykla i terrängen. Föreningens förslag till föreskrift: C12 Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att cykla eller framföra motorfordon i terrängen, till exempel moped eller motorcykel. <i>Eftersom terrängkörningslagen förbjuder trafik med motorfordon i terräng så behövs egentligen ingen föreskrift om detta, men för att förtydliga just förbud mot trafik med moped eller motorcykel är denna föreskrift lämplig.</i>	allmänheten förbjudet att cykla eller framföra motorfordon i terrängen, till exempel moped eller motorcykel.

14. Svenska klätterförbundet med flera

Svenska klätterförbundet har tillsammans med Stockholms klätterklubb, Karbin klätterklubb, Solna klätterklubb, Bromma KFUM och Stockholms klätter- och sportsällskap lämnat in ett gemensamt yttrande. Föreningarna poängterar att de är måna om att lövängarna och de övriga värdefulla delarna av området skyddas och bevaras för framtiden. Föreningarna anser att det bör gå att få en samexistens att fungera mellan naturvården och friluftslivet i området. Författarna tar upp regeringens friluftspolitik (prop 2009/10:238) som tar fasta på att naturen är tillgänglig för alla, allemansrätten värnas med flera målsättningar.

Föreningarna tar upp några förslag:

1. Det saknas datum för förslaget till beslutsdelen. Kommunen förväntas skicka ut meddelande om när ärendet kommer att tas upp för beslut i kommunfullmäktige.

2. På sidan fem (beslutsdelen) står det att klättrarna har, i strid mot allemansrätten borrar in metallbultar i berget för klättringsleder. Detta anser föreningarna är formellt fel, de menar att allemansrätten syftar till att säkra allmänhetens tillgång till naturen, man anser också att dessa bultar har tillkommit för 20 år sedan och därmed är preskriberade rent juridiskt. Vidare anser man att formuleringen enstaka klättrare bör ändras till enskilda klättrare under rubriken "För friluftslivet" i beslutsdelen.

3. Föreningarna föreslår att det i föreskrifterna ska regleras och tillåtas byte av bergbultar vid behov och att dessa ska vara diskret påmålade. Föreningarna menar att genom ändring av paragrafen C1 och tillägga att det ska vara tillåtet att byta ut befintliga bultar på Korpberget och del av bergsryggen längs med Dyviksuddsvägen.

4. Föreningarna önskar att föreskriften C10 utökas med fler specificerade former av verksamheter som inte är tillåtna i reservatet.

5. Under avsnittet upplysningar anser föreningarna att formuleringen ”Enligt allemansrätten är det inte tillåtet att sätta dubbar i berg”. De anser att meningen ska strykas.

6. Föreningarna tar upp synpunkter om skyltning i området, de har skyltmaterial som de önskar få sätta upp i området på lämpliga platser. Skyltarna tar upp allemansrätten och klättring.

Kommentarer: Naturreservat har skilda målsättningar som bekant och det föreslagna Dyviks lövängar har som främsta syfte att värna de natur- och kulturvärden som givit området ett regionalt värde och regionalt behov av skydd. I Tyresö finns det sedan tidigare flera naturskyddade områden som har tillkommit, främst för det rörliga friluftslivets behov tillsammans med natur- och kulturvärdena.

1. Till svar på första frågan så sätts datum när remissvaren har beaktats och ett färdigt förslag skickas vidare inom kommunen för beslut i olika politiska organ som miljö- och samhällsbyggnadsutskottet, kommunstyrelsen och till sist kommunfullmäktige. När väl frågan tas upp till beslut i kommunfullmäktige så kan miljö- och trafikenheten meddela detta till yttranden som så önskar. Efter beslut i kommunfullmäktige så ska beslutet meddelas i länets författningssamling och i ortspress (Dagens Nyheter och Mitt i Tyresö). Tiden för sakägare att överklaga är tre veckor efter att beslut kungjorts i ortstidning.

2. Önskemål om möjlighet för utbyte av bultar i berg. Enligt de föreslagna föreskrifterna så får inga skador göras på berget. De befintliga bultarna har suttit så länge att detta brott troligen kan anses vara preskriberat. Om föreningarna byter ut befintliga bultar mot nya så måste tolkningen av denna åtgärd mot föreskrifterna vara att ingen ytterligare åverkan på berget får göras, utan att de gamla borrhålen återanvänds.

Föreskriften C1 behålls som i förslaget. Formuleringen ”enstaka klättrare” i beslutsdelen under ”För friluftslivet” behålls. Det är ett riktmärke som är synonymt med några få deltagare och kan utläsas som upp till tre-fyra deltagare.

3. Se punkt 2 ovan.

4. Se under yttrande 11. Föreskriften C10 utgår efter synpunkt från länsstyrelsen och förslaget kompletteras istället med två nya föreskrifter. De tillkommande föreskrifterna omfattar restriktioner för lägerverksamhet över 40 personer respektive tävlingar där det föreslås krävas tillstånd från kommunen för verksamheten.

5. Enligt de arbeten som förklarar och tolkar Allemansrätten och enligt Naturvårdsverkets specialister i ämnet så ingår inte i Allemansrätten att det är tillåtet att slå eller borra in bultar i berg. Meningen kvarstår i texten.

6. Förvaltningen ser positivt till en vidare dialog om hänvisning till leder och viss skyltning vid reservatets entré för de mer intensiva friluftsentressena.

15. Försvarsmakten, högkvarteret

Försvarsmakten har ingen erinran i ärendet.